

**HUDUD DAN UNDANG-UNDANG JENAYAH
SYARIAH DALAM KERANGKA PERLEMBAGAAN
DAN SISTEM PERUNDANGAN “DUALISME”:
KOMITMEN PELAKSANAAN KE ARAH
MEMBENDUNG JENAYAH DI MALAYSIA**

**Hudud and Shariah Criminal Offences within the
Constitutional Framework and the “Dualism” Legal
System: The Commitment towards Curbing Crimes in
Malaysia**

Siti Zubaidah Ismail¹

ABSTRACT

The issue of hudud has become a polemic among politicians and academics alike. Ongoing debates and discourses have been directly focused on the position of Islam in the Federal Constitution, the supremacy of the Constitution and how Islamic law was not adopted as the law of the land and its consequences on the separation of jurisdiction between federal and states. Within that framework, this article examines the position of hudud and shariah criminal offences in general and suggests a new dimension on how to look at hudud and not be intimidated by it. While the aspiration to implement an Islamic criminal law in

¹ Senior Lecturer and Head of Shariah and Law Department, Academy of Islamic Studies, University of Malaya, 50603 Kuala Lumpur, szubaida@um.edu.my.

toto is appreciated, one has to understand the nature and context of the country's legal system to understand how Islamic criminal law can be implemented.

Keywords: *hudud, Islamic criminal law, shariah criminal offences, legal system.*

PENDAHULUAN

Bicara tentang jenayah Islam sering kali tertumpu kepada inspirasi pelaksanaan jenayah Islam, isu hukuman hudud secara teoritikal dan juga kesalahan jenayah syariah berasaskan kandungan Enakmen Kesalahan Jenayah Syariah negeri-negeri. Justeru, pendekatan yang diambil dalam membincangkannya tidak pernah dihalakan ke arah peranannya dalam membendung jenayah dalam masyarakat. Ini dapat difahami kerana wujud kekangan kuasa dan bidang kuasa yang menghadkan pelaksanaannya terhadap kesalahan yang bertentangan dengan rukun Islam, terpakai ke atas penganut agama Islam sahaja dan dikategorikan sebagai kesalahan yang tiada mangsa (*victimless crime*). Dalam konteks ini, perbincangan tentang peranan hukuman jenayah syariah tidak pernah dihalakan ke arah menilai fungsinya sebagai pembendung masalah jenayah berkenaan. Artikel ini memberikan kupasan tentang kesalahan “hudud” dalam peruntukan undang-undang jenayah syariah yang ada pada hari ini, dan pada masa yang sama memperlihatkan realiti kedudukannya dalam kerangka perundangan yang ada untuk menunjukkan bahawa asas kepada pelaksanaan perundangan jenayah Islam secara menyeluruh sebenarnya telah ada. Namun, ia tidaklah berada di bawah satu kelompok atau pakej sebagaimana yang diharapkan dan pelaksanaan sesetengah hukuman hudud itu pula tidaklah semudah yang diimpikan.

JENAYAH ISLAM SEBAGAI BICARA POLITIK

Telah banyak dibicarakan tentang hudud dan undang-undang jenayah Islam dalam kerangka Perlembagaan Persekutuan baik oleh ahli akademik, ahli politik mahupun masyarakat awam.² Perkara 3 sungguhpun menjamin Islam sebagai agama rasmi Persekutuan, namun tidak menjamin undang-undang Islam sebagai undang-undang rasmi Persekutuan, sebaliknya Perlembagaan

² Lihat antaranya Shamrahayu A Aziz, ‘Some Thoughts on The Relationship Between Law and Religion in Malaysia’, [2009] 1 CLJ(A) xix; Abdul Aziz Bari, *Islam dalam Perlembagaan Malaysia* (Petaling Jaya: Intel Multimedia and Publication, 2005); Mohamed Azam Mohamed Adil, *Kebebasan Beragama dan Hukuman ke atas orang Murtad di Malaysia* (Kuala Lumpur: Universiti Malaya, 2005).

adalah undang-undang utama negara. “Kegagalan” negeri Kelantan melaksanakan Enakmen Kanun Jenayah Syariah II 1993 yang diluluskan Dewan Undangan Negeri Kelantan 20 tahun lampau dan Enakmen Kesalahan Jenayah Syariah Terengganu (Hudud dan Qisas) 2001 kekal menjadi bukti halangan yang disebabkan oleh isu kuasa dan bidang kuasa. Isu pelaksanaan hudud ini kembali ditimbulkan, berterusan dibicarakan dan menarik minat pelbagai pihak khususnya apabila kerajaan Kelantan kembali menggarap usaha ke arah itu selepas Pilihanraya Umum 2013. Ia juga dicetuskan oleh ahli politik pelbagai parti dalam membicarakan polemik negara Islam dan sekular.

Asas perbincangan adalah tentang Perlembagaan Persekutuan khususnya Perkara 3 yang menetapkan Islam sebagai agama bagi Persekutuan dan kuasa negeri untuk mentadbir hal-ehwal Islam. Pelbagai penafsiran diberikan kerana kedudukan Perkara 3 ini yang sedikit sebanyak menjurus kepada pentafsiran kedudukan agama Islam dalam masyarakat plural. Kes-kes tahun 80 an hingga kini memberikan tafsiran yang agak lurus tentang kedudukan Islam, tetapi tidak menerangkan implikasi peruntukan berkenaan kepada status negara ini.³ Sementara konsep sebenar negara Islam tidak terdapat di dalam mana-mana nas yang jelas baik di dalam al-Quran mahupun hadis. Justeru, terdapat pelbagai pentafsiran tentang kedudukan negara pelbagai kaum seperti Malaysia. Jenayah Islam khususnya hudud pula menjadi elemen utama dalam perdebatan itu. Rata-rata didapati bahawa diskursus awam (*public discourse*) tentang isu ini terbahagi kepada dua:

1. Malaysia bukan negara Islam selagi jenayah Islam tidak dilaksanakan secara menyeluruh. Golongan ini melihat pelaksanaan hudud diperlukan sebagai bukti untuk mengiktiraf Malaysia adalah Negara Islam. Pendapat ini dipelopori oleh ulama Parti Islam SeMalaysia (PAS).⁴
2. Malaysia adalah negara Islam. Golongan yang lebih sederhana, baik yang berada dalam parti UMNO atau golongan yang *non-partisan*, merujuk pelbagai definisi yang diberikan, antaranya oleh Yūsuf al-Qaraḍawī, Muḥammad Abū Zuhrah, Sa‘īd Ramaḍān al-Būṭī dan ramai lagi.⁵

³ *Che Omar Che Soh v Public Prosecutor* [1988] 2 MLJ 55, *Teoh Eng Huat v Kadhi of Pasir Mas, Kelantan & Majlis Ugama Islam dan Adat Istiadat Melayu, Kelantan* (re Susie Teoh) [1986] 2 MLJ 228; *Meor Atiqurrahman bin Ishak dan Lain-lain v Fatimah bte Sihan dan Lain-lain* [2000] 5 MLJ 375.

⁴ Harakahdaily.com bertarikh 21 Ogos 2012, ‘Hudud: Sepatutnya awal lagi mufti tegur Mahathir’, <http://bm.harakahdaily.net/index.php/berita-utama/12612-hudud-sepatutnya-awal-lagi-mufti-tegur-mahathir>, 20 November 2013.

⁵ Bacaan lanjut, lihat Mohd Izhar Arif Mohd Kashim et.al., ‘Penentuan Ciri Negara Islam Menurut Pemikiran Empat Mazhab Fiqah’, *Jurnal Hadari* 4/1 (2012): 89-106.

Persoalan pelaksanaan sesuatu undang-undang tidak dapat lari daripada pengaruh, kehendak dan juga tekanan politik.⁶ Apabila input politik diketengahkan, maka pemikiran undang-undang, pendirian undang-undang dan pentafsiran undang-undang sering diperlukan untuk memberikan perspektif yang betul terhadap isu-isu yang timbul, dan dalam banyak hal ia mampu memuktamadkan penyelesaian sesuatu perkara. Minat masyarakat untuk mengetahui tentang hudud secara khusus dan undang-undang jenayah Islam secara am serta pelaksanaannya di Malaysia lebih banyak dicetuskan oleh pemain politik yang mahu menegakkan pendirian masing-masing, lalu timbullah label “Islam politik” di Malaysia, di mana ahli politik memberikan perspektif mereka tentang pelaksanaan undang-undang Islam.

Justeru, tidak dinafikan terkadang pendapat yang dikeluarkan itu tersasar dari realiti undang-undang, lebih bersifat emosional dan yang pasti lebih cenderung kepada pendirian parti masing-masing. Lebih ironi lagi sekiranya kata-kata ahli politik ini dianggap (oleh orang awam) sebagai “keputusan” dalam perkara-perkara yang membabitkan dasar, sedangkan kata-kata mereka mengaburi hakikat sebenar baik dari segi perundangan, realiti semasa dan sebagainya. Tidak keterlaluan dikatakan bahawa pada masa ini, hudud merupakan suatu jenama yang “dimiliki” oleh sebuah parti politik, maka hanya mereka yang dilihat berminat mengadakan perbincangan pro-hudud. Manakala parti lain tidak akan berbicara positif mengenainya, biarpun perkembangan sejak kebelakangan ini menyaksikan pendekatan pro-hudud telah diambil oleh pihak tertentu. Hasrat Kerajaan Kelantan sendiri untuk mengemukakan Rang Undang-Undang Persendirian ke Parlimen telah ditangguhkan berikutan keputusan Kerajaan Pusat yang bersedia untuk mengkaji dengan lebih lanjut potensi pelaksanaan hudud ini dengan menubuhkan jawankuasa yang akan mengkaji perkara ini.⁷ Selain dari itu, Perdana Menteri, Dato’ Seri Mohd Najib Abdul Razak pernah dipetik sebagai berkata:

*“Kerajaan Persekutuan tidak akan melaksanakan undang-undang hudud di Malaysia. Walaupun hukum tersebut adalah undang-undang Tuhan, namun pelaksanaannya perlu berasaskan kepada realiti.”*⁸

⁶ Penulis tidak bermaksud bahawa tekanan politik itu tidak bagus kerana kuasa politik sebenarnya penting untuk mengubah sesuatu undang-undang atau peraturan. Ahli politik sebahagian besar adalah pihak legislatif yang terlibat dalam proses pembuatan undang-undang.

⁷ ‘Jamil Khir: New committee to study Hudud implementation soon’, <http://www.thestar.com.my/News/Nation/2014/05/02/jamil-khir-hudud-committee/>, 3 Julai 2014.

⁸ Malaysiakini.com bertarikh 24 September 2011, ‘PM: Hudud tidak akan dilaksanakan di Malaysia’, <http://www.malaysiakini.com/news/176760>, 20 November 2013.

Hudud dan Undang-Undang Jenayah Syariah dalam Kerangka Perlembagaan dan Sistem Perundangan
“Dualisme”: Komitmen Pelaksanaan ke Arah Membendung Jenayah di Malaysia

Bekas Perdana Menteri, Tun Dr Mahathir Mohamed juga pernah berkata:

“Kita (Kerajaan Pusat) akan ambil tindakan jika Kelantan meneruskan usaha melaksanakan hudud.” (14 Ogos 1994)

Sebelum itu, pada 18 Ogos 1991, dalam satu wawancara, Tun Mahathir dilaporkan sebagai berkata:

*“Perlaksanaan hukum hudud boleh menyebabkan umat Islam menjadi mundur kerana tidak boleh bersaing dengan orang bukan Islam apabila orang Islam dipotong tangannya dan dilakukan hukum hudud yang lain, sedangkan orang bukan Islam tidak dikenakan”.*⁹

Dalam ucapan beliau di Majlis Perasmian Persidangan Perwakilan Parti Gerakan yang ke-30 pada 29 September 2001, mantan Perdana Menteri juga berkata:

*“UMNO wishes to state loudly that Malaysia is an Islamic country. This is based on the opinion of the ulamaks who had clarified what constituted as Islamic country. If Malaysia is not an Islamic country because it does not implement the hudud, then there are no Islamic countries in the world.”*¹⁰

Pada masa yang sama, masyarakat bukan Islam dilihat tidak begitu selesa dengan perkembangan mengenai polemik negara Islam dan pelaksanaan hudud. Tambahan pula, golongan yang pro-hudud hanya melihat pelaksanaannya di negeri Kelantan sahaja dan dari kacamata orang Islam serta melenyapkan persoalan tentang kedudukan bukan Islam dalam konteks pelaksanaan hudud. Kegusaran mereka ialah kerana orang Islam dianggap cuba menguatkuasakan nilai dan agama Islam ke atas mereka yang bukan Islam.¹¹ Sebagai warganegara, orang bukan Islam juga berhak menyuarakan pendapat tentang hudud apatah lagi jika mahu dijadikan sebahagian daripada undang-undang di negara

⁹ Harakahdaily bertarikh 22 September 2013, ‘Mahathir patut nasihat Najib tarik surat ugut Kelantan’, <http://bm.harakahdaily.net/index.php/columnist/abdulshukur-harun/5558-mahathir-patut-nasihat-najib-tarik-surat-ugut-kelantan>, 20 November 2013.

¹⁰ Lihat petikan seperti yang dipaparkan dalam Tommy Thomas, ‘Is Malaysia An Islamic State?’, [2006] 4 *MLJ* xv

¹¹ Lihat petikan-petikan pendapat golongan bukan Islam dan parti politik bukan Islam dan juga, antara lain, petikan tulisan Imam Feisal seperti berikut: ‘The fear that non-Muslims have is that we are trying to impose our values and our laws on them.’ Baca lebih lanjut dalam <http://www.thestar.com.my/News/Nation/2014/06/30/Will-hudud-make-a-state-more-Islamic/>, 2 Julai 2014.

ini. Malangnya, respon serta persepsi mereka lebih banyak menunjukkan penolakan akibat daripada kekurangan pemahaman tentang hudud.¹²

KENAPA JENAYAH ISLAM?

Persoalan timbul kenapa hanya aspek jenayah diberikan tumpuan apabila berbicara tentang konsep negara Islam. Adakah pelaksanaan hudud menjadi penentu kepada keislaman sesebuah negara, manakala aspek yang lain seperti muamalat, kekeluargaan, kehartaan hatta sistem tadbir urus yang baik direhatkan daripada perbincangan? Umumnya aspek-aspek yang dinyatakan ini juga tidak kurang pentingnya sebagai petunjuk prestasi pelaksanaan pentadbiran Islam. Aspek muamalat seperti perbankan dan kewangan Islam dalam mengembangkan perniagaan dan pemilikan aset orang Islam memang cemerlang, namun pengurusan harta wakaf, zakat dan pengurusan baitulmal oleh agensi kerajaan negeri sering berhadapan dengan isu-isu yang masih tidak selesai. Undang-undang kekeluargaan Islam dan pemakaiannya di Mahkamah Syariah juga berhadapan dengan kritikan dan pelbagai konflik juga timbul ekoran dari sistem yang dikatakan sebagai “dualism” perundangan.¹³ Namun begitu, hudud juga yang dipolemikkan dan mendapat perhatian. Pada pendapat sebahagian besar cendekiawan, pelaksanaan hudud dilihat sebagai *ultimatum* dan kemuncak yang melengkapkan pelaksanaan Islam di sesebuah negara. Dato Haji Mohd Zawawi Haji Salleh, mantan Timbalan Ketua Bahagian Penasihat (Seksyen Syariah), Jabatan Peguam Negara, memberikan observasi berikut apabila menyatakan:

“Jenayah Islam adalah yang termasuk di bawah “perintah agama” yang mesti dipatuhi oleh setiap orang yang menganut Islam. Ia bukanlah merupakan hak masyarakat sebagaimana maksud undang-undang jenayah konvensional. Justeru, ketiadaan kuasa mengadakan undang-undang jenayah yang menyekat pengikutnya dari melanggar perintah agama dalam bentuk jenayah Islam hudud, qisas dan diyat serta takzir akan

¹² Ahli politik yang mempunyai kepentingan menyuarakan pendapat yang dirasakan tidak berlandaskan kefahaman sebagaimana yang sering diutarakan oleh pihak MCA dan DAP. Terdapat juga satu kumpulan NGO yang menggelarkan diri mereka kelab penyokong PAS yang terdiri dari pelbagai kaum menyokong hudud, [harakahdaily.net](http://bm.harakahdaily.net), ‘DHPP: Laporan Mingguan Malaysia tidak tepat’, http://bm.harakahdaily.net/index.php?option=com_content&task=view&id=5729&Itemid=5, 2 Oktober 2012.

¹³ Sebagai contoh, apabila membabitkan salah seorang pasangan bukan Islam memeluk Islam dan bercerai. Berlaku perebutan tentang hak penjagaan anak dan pelbagai lagi. Begitu juga konflik berkenaan bidangkuasa dalam kes permohonan keluar Islam dan urusan probet berkenaan harta pusaka.

menjadikan Islam yang diamalkan tidak lengkap dan tidak dapat dipraktikkan secara bebas dan akan bercanggah dengan semangat Perkara 3(1) yang mengisytiharkan bahawa: “Islam adalah agama Persekutuan; tetapi agama-agama lain bebas diamalkan dalam keadaan aman dan harmoni di mana-mana tempat dalam persekutuan.”¹⁴

Sungguhpun pendapat ini boleh diperhalusi lagi, namun bukanlah menjadi tujuan artikel ini untuk memanjangkan perbahasan mengenainya.

ISLAM DALAM PERLEMBAGAAN: BIDANGKUASA PERSEKUTUAN, NEGERI DAN PERKONGSIAN PENTADBIRAN PERUNDANGAN JENAYAH ISLAM

Perbincangan tentang undang-undang Islam tidak dapat lari daripada membicarakan perihal kedudukan Islam sebagai agama Persekutuan. Umum mengetahui bahawa Perlembagaan Persekutuan menetapkan Islam sebagai agama rasmi bagi Malaysia namun, Perlembagaan tidak menyatakan bahawa undang-undang Islam adalah agama rasmi atau menegaskan bahawa semua undang-undang Persekutuan mesti berlandaskan Islam. Kita lihat beberapa peruntukan tentang Islam yang ada secara ekspresif diletakkan di bawah Perlembagaan Persekutuan. Perkara 3 (1) Islam sebagai agama Persekutuan menyatakan seperti berikut:

“Islam ialah agama bagi Persekutuan; tetapi agama-agama lain boleh diamalkan dengan aman dan damai di mana-mana Bahagian Persekutuan.”

Peruntukan Perkara 3(1) di atas membuat deklarasi yang jelas mengenai kedudukan Islam sebagai agama bagi negara. Pakar Perlembagaan menganggap bahawa peruntukan ini adalah peruntukan umum yang cuba memberi karakter kepada Perlembagaan dan pentadbiran negara ini.¹⁵ Jika dilihat Perkara 4(1) pula, ia menyebut:

¹⁴ Haji Mohd Zawawi Haji Salleh, ‘Isu-Isu Dalam Pelaksanaan Undang-Undang Tatacara dan Kesalahan Jenayah Syariah’ (kertas pembentangan dalam Persidangan Pegawai Syariah kali ke-5 anjuran JKSM, 9 September 2003 di Hotel Grand Bluewave, Shah Alam, Selangor).

¹⁵ Abdul Aziz Bari, ‘Halangan-Halangan Pelaksanaan Undang-Undang Jenayah Islam di dalam Perlembagaan Malaysia’, *Jurnal Syariah* 10/1 (2002): 31-42. Lihat juga perbincangan tentang kedudukan Islam membabitkan kes *Che Omar Che Soh v Public Prosecutor* [1988] 2 MLJ 55 dalam Farid Sufian Shuaib, Tajul Aris Bustami & Mohd Hisham Mohd Kamal, *Administration of Islamic Law in Malaysia: Text and Material*, 2nd ed. (Petaling Jaya: LexisNexis, 2010).

“Perlembagaan ini adalah undang-undang utama Persekutuan dan apa-apa undang-undang yang diluluskan selepas Hari Merdeka dan yang berlawanan dengan Perlembagaan ini hendaklah terbatal setakat yang berlawanan itu.”

Peruntukan ini menjelaskan bahawa semua undang-undang yang hendak diluluskan mesti berpaksikan Perlembagaan dan perlu dipastikan tidak terkeluar daripada kerangka yang diperuntukkan oleh Perlembagaan, sekiranya Perlembagaan menjelaskan sesuatu itu dengan nyata. Timbul persoalan apabila Perlembagaan tidak menghalang sesuatu secara nyata (seperti hudud), maka sudah pasti ia memerlukan kepada pentafsiran oleh mahkamah. Ramai pihak yang berpendapat bahawa peruntukan ini merupakan halangan utama kepada rujukan perundangan Islam berasaskan al-Quran dan Sunnah.

Untuk melihat Perkara 3 sebagai lampu hijau pelaksanaan undang-undang Islam secara keseluruhan adalah tidak mencukupi. Ini kerana Perlembagaan Persekutuan menyenaraikan bidangkuasa khusus kepada kerajaan persekutuan dan negeri menerusi tiga senarai perundangan di bawah Jadual Kesembilan iaitu Senarai Persekutuan (Senarai 1), Senarai Negeri (Senarai 2) dan Senarai Bersama (Senarai 3). Pembahagian kuasa antara kerajaan persekutuan dan negeri ada suatu amalan yang biasa dilakukan di negara persekutuan termasuk Australia, Amerika Syarikat, Jerman dan sebagainya. Tujuan pembahagian kuasa ini dibuat ialah bagi mengelak sebarang konflik dan pertindihan bidangkuasa yang kompleks. Berdasarkan senarai ini, didapati bahawa hal ehwal Islam merupakan suatu perkara yang dimiliki bersama oleh kerajaan Persekutuan dan negeri. Adakah ia sesuatu yang bagus atau tidak, merupakan sesuatu yang subjektif. Begitu juga apabila membicarakan isu kuasa pelaksanaan undang-undang jenayah Islam. Perlu difahami bahawa, apabila menyentuh tentang pelaksanaan sesuatu undang-undang, kita tidak boleh bergantung semata-mata kepada undang-undang substantif. Sebaliknya, pelaksanaan undang-undang substantif memerlukan kepada suatu sistem yang saling berkait bagi memastikan keadilan dapat ditegakkan. Dalam rumpun sistem keadilan jenayah, tidak dapat tidak ia membabitkan pelbagai agensi di segenap peringkat mulai daripada penguatkuasaan (bagi mengendalikan siasatan, tangkapan dan sebagainya), pendakwaan, mahkamah sebagai tempat bicara dan seterusnya penjara sebagai tempat melaksanakan hukuman. Justeru, bagi memastikan perbincangan tentang pelaksanaan jenayah Islam secara total di negara ini, kedudukan kuasa dan bidangkuasa negeri dan persekutuan perlu difahami dengan jelas. Di bawah ini diperturunkan Senarai-Senarai berkenaan namun dalam aspek yang relevan dengan bidangkuasa jenayah sahaja.

i. Senarai 1 (Senarai Persekutuan)

Senarai Persekutuan merujuk kepada perkara-perkara yang termasuk di bawah bidang kuasa eksklusif kerajaan Persekutuan. Jika dilihat dalam konteks keselamatan awam dan sistem pengurusan keadilan jenayah, antara yang terletak di bawah Senarai Persekutuan ini ialah berkaitan keselamatan dalam negeri, termasuk:

- (a) Polis, penyiataan jenayah, pendaftaran jenayah, ketenteraman awam*
- (b) Penjara, tempat pemulihan akhlak, rumah tahanan budak-budak, tempat tahanan dan seterusnya.*

Mengenai undang-undang dan acara sivil dan jenayah dan pentadbiran keadilan, ia termasuk:

- (a) Keanggotaan dan penyusunan semua mahkamah, selain daripada mahkamah syariah;*
- (b) mengadakan kesalahan-kesalahan mengenai apa-apa perkara yang termasuk dalam Senarai Persekutuan atau perkara-perkara yang diselenggara di bawah undang-undang persekutuan;*
- (c) menentukan hukum Syarak dan lain-lain undang-undang diri bagi maksud undang-undang persekutuan.*

ii. Senarai 2 (Senarai Negeri)

Pada asasnya, Senarai 2 ini adalah berkaitan dengan bidangkuasa yang dikhususkan kepada kerajaan negeri yang menyentuh tentang hal ehwal Islam. Peruntukannya adalah sebagaimana yang tertera di bawah ini:

“Kecuali mengenai Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur, Labuan dan Putrajaya, hukum Syarak dan undang-undang diri dan keluarga bagi orang yang menganut agama Islam, termasuk hukum Syarak yang berhubungan dengan pewarisan, berwasiat dan tidak berwasiat, pertunangan, perkahwinan, perceraian, mas kahwin, nafkah, pengangkatan, kesahtarafan, penjagaan, alang, pecah milik dan amanah bukan khairat; Wakaf dan takrif serta pengawalseliaan amanah khairat dan agama, pelantikan pemegang amanah dan pemerbadanan orang berkenaan dengan derma kekal agama dan khairat, institusi, amanah, khairat dan institusi khairat Islam yang beroperasi keseluruhannya di dalam Negeri; adat Melayu; Zakat, Fitrah dan Baitulmal atau hasil agama Islam yang seumpamanya; masjid atau mana-mana tempat sembahyang awam untuk orang Islam, pewujudan

dan penghukuman kesalahan yang dilakukan oleh orang yang menganut agama Islam terhadap perintah agama itu, kecuali berkenaan dengan perkara yang termasuk dalam Senarai Persekutuan; keanggotaan, susunan dan tata cara mahkamah Syariah, yang hendaklah mempunyai bidang kuasa hanya ke atas orang yang menganut agama Islam dan hanya berkenaan dengan mana-mana perkara yang termasuk dalam perenggan ini, tetapi tidak mempunyai bidang kuasa berkenaan dengan kesalahan kecuali setakat yang diberikan oleh undang-undang persekutuan; mengawal pengembangan doktrin dan kepercayaan di kalangan orang yang menganut agama Islam; penentuan perkara mengenai hukum dan doktrin Syarak dan adat Melayu.”

Berdasarkan kedua-dua Senarai di atas, bidangkuasa yang lebih spesifik terhadap pentadbiran hal ehwal agama Islam adalah terletak di bawah Senarai negeri, manakala Persekutuan pula, juga mempunyai bidangkuasa untuk menentukan hukum Syarak dan lain-lain undang-undang diri bagi maksud undang-undang persekutuan. Jika kita mengambil semangat bahawa urusan hal ehwal Islam dan mahkamah syariah adalah urusan negeri, maka pentafsiran yang berfaedah dan memihak kepada kuasa negeri seharusnya dibuat. Perlembagaan tidak melarang pemakaian undang-undang yang berorientasikan Islam kerana tiada sebarang indikasi pun berkenaan hal sedemikian. Malah, sesetengah undang-undang di negara kita ini sudahpun mempunyai nilai “Islamik” – biarpun berasal dari England atau India - tanpa kita menyedarinya.¹⁶ Sebagai contoh, Akta Fitnah 1957, Akta Pengangkutan Jalan 1987, Akta Kualiti Alam Sekitar 1975 dan sebagainya mempunyai banyak peruntukan (walaupun tidak semua) yang selaras dengan kehendak Islam, justeru menjadikannya “Islamik” dalam erti kata umum tanpa perlu menamakannya sebagai undang-undang Islam atau digubal oleh pihak badan perundangan negeri.

Bagi mengekang gejala rasuah, Akta Suruhanjaya Pencegahan Rasuah Malaysia 2009 telah dikanunkan. Kanun Keseksaan sendiri, yang berasal dari Kanun Keseksaan India 1860 dan dipakai secara menyeluruh di negara ini sejak berdekad lalu, biarpun terdapat beberapa peruntukan yang tidak selaras dengan kehendak hukum Islam, namun secara keseluruhan, ia bukanlah tiada nilai Islamik. Di peringkat awal dulu, undang-undang pentadbiran hal-ehwal Islam yang utama ialah Enakmen Pentadbiran Hukum Syarak (Selangor) 1952 (selepas ini dirujuk sebagai Enakmen 1952). Di bawah enakmen ini,

¹⁶ Roscoe Pound dalam 1938 membuat pemerhatian bahawa sejarah sesuatu sistem undang-undang adalah pada asasnya ‘*a history of borrowings of legal materials from other legal systems and of assimilations of materials from outside of the law*’. Lihat Roscoe Pound, *The Formative Era of American Law* (Boston: Little, Brown & Co., 1938), 94

terdapat hanya tujuh belas seksyen yang berkaitan dengan tatacara jenayah dan jumlah ini adalah jelas tidak mencukupi bagi mengendalikan kes-kes jenayah di Mahkamah Syariah pada ketika itu. Para kadi (istilah ketika itu) terpaksa membuat rujukan kepada Kanun Tatacara Jenayah (*Criminal Procedure Code* ketika itu, versi bahasa Inggeris) bagi melicinkan proses pelaksanaan keadilan di mahkamah kadi.¹⁷ Ini adalah berasaskan kepada Seksyen 74 Enakmen 1952 yang memberikan laluan kepada pemakaian Kanun Tatacara Jenayah tersebut sebagaimana berikut:

“Dalam perkara yang berkaitan dengan amalan dan tatacara prosiding jenayah, yang tidak dijelaskan secara nyata di dalam Enakmen ini atau dibawah mana-mana peraturan, Mahkamah hendaklah mengambilkira untuk mengelak ketidakadilan dan memberhentikan urusan dan bolehlah mengambilkira amalan dan tatacara yang diperolehi di mahkamah sivil dalam perkara berkaitan prosiding jenayah.”

Sungguhpun demikian, bukan semua peruntukan di bawah Kanun Prosedur Jenayah itu boleh diterima pakai sekiranya ia tidak selari dengan Hukum Syarak. Seksyen 228 Enakmen 1952 menjelaskan:

- (1) Mana-mana peruntukan atau tafsiran peruntukan di dalam kanun ini yang berlawanan dengan hukum Syarak adalah adalah tidak sah setakat mana ianya berlawanan.*
- (2) Jika tidak terdapat apa-apa peruntukan atau mana-mana peruntukan dalam Kanun ini tidak dinyatakan dengan jelas, mahkamah hendaklah menggunakan Hukum Syarak.*

Sebagai bukti bahawa perkara berkaitan Islam juga terletak di bawah bidang kuasa Persekutuan seperti yang dijelaskan di bawah Senarai 1 (k) di atas, Parlimen meluluskan Akta Bank Islam 1983 dan telah mula berkuatkuasa pada 7 April 1983, diikuti pula dengan Akta Takaful 1984 yang mula berkuatkuasa pada 1 Januari 1985. Perbicaraan mengenai kes perbankan Islam dan takaful mengguna pakai kedua-dua akta ini dan akta-akta lain yang relevan,¹⁸ dilakukan di mahkamah sivil kerana bidangkuasa perbankan dan insuran terletak di bawah bidangkuasa Persekutuan dan Mahkamah Sivil. Hakim Mahkamah

¹⁷ Sheikh Ghazali Abdul Rahman, ‘Kanun Acara Jenayah Syariah: Perbandingan Negeri-Negeri di Malaysia’, dalam Abdul Monir Yaacob dan Siti Shamsiah Md Supi (ed.), *Pendakwaan dan Penyiasatan: Konsep dan Amalan* (Kuala Lumpur: Institut Kefahaman Islam Malaysia, 2003), 148.

¹⁸ Akta-akta lain seperti Akta Kontrak 1950, Akta Syarikat 1965, Kanun Tanah Negara 1984, Akta Setem 1949, Akta Surat Kuasa Wakil 1949, Akta Perindustrian Sekuriti 1983 dan sebagainya.

Syariah pula mahir dalam bidang syariah membabitkan urusan kekeluargaan, kehartaan dan jenayah syariah yang terkandung dalam sejumlah enakmen yang berkuatkuasa di negeri mereka. Dari sini, bidang kuasa persekutuan dan negeri yang ada, kekal *intact* dan tidak bertembung di antara satu sama lain.

REALITI PERUNDANGAN: KUASA, BIDANG KUASA PENGHUKUMAN DAN KEISLAMAN UNDANG-UNDANG

Bagi melaksanakan semangat yang diberikan oleh Senarai 2 iaitu “pewujudan dan penghukuman kesalahan yang dilakukan oleh orang yang menganut agama Islam terhadap perintah agama itu, kecuali berkenaan dengan perkara yang termasuk dalam Senarai Persekutuan”, maka badan perundangan negeri menyenaraikan kesalahan-kesalahan yang dikategorikan sebagai kesalahan jenayah syariah. Peruntukan kesalahan diletak di bawah Akta/Enakmen Kesalahan Jenayah Syariah. Jika dihalusi, ianya adalah kesalahan-kesalahan yang sesuai dikategorikan sebagai takzir sahaja dengan hukuman yang tidak melebihi takat yang ditetapkan oleh Akta Mahkamah Syariah (Bidangkuasa Jenayah) 1965 (Pindaan) 1984. Hukuman yang boleh dijatuhkan oleh Mahkamah Syariah mestilah tidak melebihi tiga tahun penjara, lima ribu ringgit denda ataupun enam kali sebatan.¹⁹ Biarpun terdapat peruntukan kesalahan seperti persetubuhan luar nikah,²⁰ minum minuman yang memabukkan,²¹ qazaf, berjudi, percubaan murtad atau sebagainya yang berupa kesalahan-kesalahan yang boleh dikenakan hukuman hudud menurut fiqh Islam, namun hukuman yang diperuntukkan oleh undang-undang berkenaan belum menyamai kesiksaan hudud yang sebenar. Inilah halangan yang nyata kepada

¹⁹ Seksyen 2 menjelaskan seperti berikut: *Mahkamah Syariah yang ditubuhkan dengan sempurnanya di bawah mana-mana undang-undang dalam sesuatu Negeri dan diberi bidang kuasa ke atas orang-orang yang menganuti agama Islam dan berkenaan dengan mana-mana perkara yang disebut satu persatu dalam Senarai II bagi Senarai Negeri dalam Jadual Kesembilan kepada Perlembagaan Persekutuan adalah dengan ini diberi bidang kuasa berkenaan dengan kesalahan-kesalahan terhadap rukun-rukun agama Islam oleh orang-orang yang menganuti agama tersebut yang boleh ditetapkan di bawah mana-mana undang-undang bertulis: Dengan syarat bahawa bidang kuasa sedemikian tidaklah boleh dijalankan berkenaan dengan apa-apa kesalahan yang boleh dihukum penjara selama tempoh melebihi tiga tahun atau denda melebihi lima ribu ringgit atau sebatan melebihi enam kali atau apa-apa gabungan hukuman-hukuman tersebut.*

²⁰ Seksyen 23 Akta Kesalahan Jenayah Syariah Wilayah Persekutuan 1997(Akta 559).

²¹ Seksyen 19 Akta Kesalahan Jenayah Syariah Wilayah Persekutuan 1997(Akta 559).

pelaksanaan hukuman hudud. Soalnya, bilakah dan bolehkah takat hukuman ini ditambah sehingga kepada takat hukuman yang membolehkan hukuman hudud seperti seratus kali rotan dan potong tangan?

Umum sedia maklum bahawa berdasarkan kepada tradisi perundangan Islam, pembahagian fuqaha tentang kesiksaan jenayah Islam tertumpu kepada tiga komponen utama iaitu hudud, qisas dan juga takzir. Apabila ketiga-tiga komponen dilaksanakan mengikut acuan dan kehendak ini, maka barulah dikatakan pelaksanaan undang-undang jenayah Islam itu lengkap. Realiti sistem dwi-perundangan di Malaysia pula menunjukkan keberadaan sesuatu kesalahan itu bergantung kepada kuasa dan bidangkuasa sama ada Persekutuan atau negeri. Persekutuan mempunyai kuasa membuat dan menganunikan kesalahan yang boleh membawa kepada hukuman bunuh dan statut utama jenayah adalah Kanun Keseksaan yang terpakai kepada semua. Manakala bidang kuasa bagi negeri pula, adalah terhad setakat kesalahan yang diperuntukkan di bawah enakmen kesalahan jenayah syariah dan terpakai kepada orang Islam sahaja. Ini bermakna, orang Islam tertakluk bukan sahaja kepada Kanun Keseksaan, malah Enakmen Kesalahan Jenayah Syariah.

Kewujudan undang-undang jenayah syariah di negara ini dalam bentuknya yang seperti sekarang iaitu di bawah enakmennya yang tersendiri, belum boleh dikatakan sempurna biarpun sudah berusia lebih 30 tahun. Selain enakmen kesalahan jenayah syariah, enakmen tatacara jenayah syariah dan enakmen keterangan Mahkamah Syariah pula melengkapkan sistem pelaksanaan keadilan serta pelaksanaan undang-undang jenayah syariah. Namun, hakikatnya tiada undang-undang jenayah yang sempurna hatta undang-undang sivil seperti Kanun Keseksaan sekalipun. Sebab itu, pindaan undang-undang merupakan sesuatu yang lumrah dan perlu dilakukan bagi memenuhi kehendak semasa dan menangani perubahan zaman.

Sebagaimana yang dijelaskan di atas, negeri mempunyai kuasa terhadap sesuatu kesalahan, tetapi tiada bidang kuasa untuk menjatuhkan hukuman yang spesifik seperti hukuman hudud. Ini nyata apabila negeri mempunyai kuasa menggubal kesalahan zina, minum arak dan qazaf, namun hukumannya tidak boleh melebihi peruntukan di bawah Akta Mahkamah Syariah (Bidangkuasa Jenayah) (Pindaan) 1984. Senarai Dua yang dibincangkan sebelum ini menjelaskan bahawa kuasa membuat kesalahan yang ada di bawah negeri mestilah kesalahan yang tidak termasuk di bawah kuasa Persekutuan atau dalam erti kata lain di bawah Kanun keseksaan. Jika dilihat di bawah klasifikasi kesalahan yang boleh dikenakan hukuman hudud dan qisas, kesalahan-kesalahan seperti mencuri, merompak dan memberontak (*bughah*) wujud di bawah Kanun Keseksaan. Begitu juga kesalahan qisas seperti membunuh dan mencederakan. Ringkasannya adalah seperti Jadual 1 berikut:

Jadual 1: Kedudukan Kesalahan Hudud, Qisas dan Takzir dalam Undang-Undang Malaysia

Kategori Fiqh	Nama kesalahan	Persamaan dengan Kanun Keseksaan	Undang-undang lain	Hukuman
Hudud	Mencuri	Seksyen 378-382A	-	Penjara dan denda
	Merompak	Seksyen 390-402	-	Penjara dan denda
	Memberontak	Seksyen 141- 160	-	Penjara dan denda
	Zina	-	Seksyen 19 Akta Kesalahan Jenayah Syariah (WP) 1997	3 tahun penjara, RM5000 denda atau 6 kali sebatan
	Qazaf	-	Seksyen 41 Akta Kesalahan Jenayah Syariah (WP) 1997	3 tahun penjara/ RM5000 denda/6 sebatan
	Fitnah (termasuk yang menyerupai qazaf)	Seksyen 499-502	Seksyen 4 Akta Fitnah 1960	Remedi kewangan & injunksi
	Minum arak	-	Seksyen 19 Akta Kesalahan Jenayah Syariah (WP) 1997	3 tahun/ RM5000/6 sebatan
	Percubaan Murtad	-	EKJS*	Penjara/Pemulihan akidah
Qisas	Membunuh	Seksyen 299-318		Hukuman bunuh/ penjara seumur hidup
	Mencederakan	Seksyen 319-338		Penjara maksimum

Kategori Fiqh	Nama kesalahan	Persamaan dengan Kanun Keseksaan	Undang-undang lain	Hukuman
Takzir (sekadar beberapa contoh)	Pelbagai	Pelbagai	Akta Kesalahan Jenayah Syariah (WP) 1997	Denda, penjara atau sebat
			Akta Senjata Api	Penjara dan sebat
			Akta Dadah Berbahaya 1962	Penjara dan sebat
			Akta Penculikan 1981	Penjara dan sebat
			Akta Anti Pmerdagangan Orang & Anti Penyeludupan Migran 2007	Penjara dan sebat
			Akta SPRM 2009	Denda atau penjara

Nota: EKJS: Enakmen Kesalahan Jenayah Syariah/ *membabitkan 6 negeri.

Jadual di atas menunjukkan realiti tentang kedudukan peruntukan undang-undang yang perlu difahami. Beberapa peruntukan yang menyamai hudud berada di bawah Enakmen Kesalahan Jenayah Syariah dan terpakai kepada orang Islam sahaja, manakala beberapa lagi yang menyamai hudud dan qisas berada di bawah Kanun Keseksaan yang terpakai kepada semua. Ini menunjukkan bahawa, jika kita ingin melaksanakan hukuman jenayah Islam secara syumul, pertama sekali yang kita perlu fahami dan terima ialah hakikat dualism ini dan berusaha mencari titik pertemuan dalam mewujudkan kompromi bidang kuasa. Hudud, qisas dan takzir tidak dapat dilaksanakan mengikut pakej fiqhnya tetapi ia tidak mustahil boleh direalisasikan dalam acuan dan kerangka Perlembagaan Persekutuan dan dalam kerangka undang-undang jenayah sedia ada dengan modifikasi tertentu membabitkan penggabungan dan kerjasama dua sistem Mahkamah Sivil dan Mahkamah Syariah. Hal ini tentu memakan masa yang panjang untuk direalisasikan kerana kedudukannya yang agak kompleks.

Tidak dinafikan bahawa Kanun Keseksaan merupakan undang-undang jenayah utama di negara kita yang terpakai kepada seluruh penduduk dan mereka yang bermastautin di bumi Malaysia. Terdapat pelbagai peruntukan undang-undang berkaitan kesalahan terhadap nyawa manusia, tubuh badan dan sebagainya. Misalnya di bawah seksyen 300 yang memperuntukkan kesalahan

membunuh dengan sengaja, hukuman yang dikenakan ialah hukuman bunuh di bawah seksyen 302. Ini memang sudah menepati sebahagian kehendak ‘*uqūbah* qisas (kuasa pengampunan (*al-‘afw*) bagi pihak negara adalah terletak pada Yang DiPertuan Agung). Bagi kesalahan mencuri dan merompak pula yang termasuk di bawah kategori hudud, ‘*uqūbah ta‘ziriyyah* sudah ada, yang tiada adalah potong tangan. Bukankah kita digesa agar mengelak hukuman hudud jika ada syubhah? Jika anggapan dibuat bahawa sememangnya wujud syubhah yang banyak dalam kes-kes yang dibicarakan, bukankah itu bermakna, hukuman yang dikenakan selama ini adalah selari dengan kehendak Islam?.

Justeru, jika unsur-unsur hudud dan qisas sudah ada dalam undang-undang negara yang sedia ada, apakah hakikat ini tidak boleh diterima?. Bukankah lebih molek jika diambil pendekatan pengharmonian atau pendekatan tidak menamakannya (*labelling*) sebagai hudud atau qisas agar masyarakat bukan Islam tidak berasa dipinggirkan. Maksudnya, pindaan pada hukuman sahaja yang diperlukan. Untuk masa ini, hakikat perundangan terlalu komplikated untuk merealisasikan pakej hukuman hudud dan qisas dilaksanakan secara menyeluruh.

ENAKMEN KESALAHAN JENAYAH SYARIAH

Empat kesalahan yang boleh dikenakan hukuman hudud seperti zina, qazaf, minum minuman yang memabukkan dan percubaan murtad tersedia diperuntukkan di bawah Enakmen Kesalahan Jenayah Syariah negeri-negeri pada masa kini. Kecuali kesalahan percubaan murtad yang masih belum selaras, tiga kesalahan itu sudah pun dilaksanakan. Hanyasanya, hukuman yang diperuntukkan masih belum menyamai hukuman hudud. Jika pindaan dibuat terhadap Akta Mahkamah Syariah (Bidangkuasa Jenayah) 1965 Pindaan 1984 yang membenarkan Mahkamah Syariah mengenakan hukuman sehingga ke 100 kali sebatan, nescaya hukuman hudud akan dapat dilaksanakan ke atas orang Islam.

Secara amnya apabila kita melihat kepada jenis kesalahan yang diperuntukkan di bawah enakmen kesalahan jenayah syariah kini, kesalahan yang paling berat ialah tentang ajaran salah iaitu di bawah kategori kesalahan berkaitan akidah. Kesalahan berkaitan akidah umumnya yang berkaitan dengan aktiviti yang menyalahi hukum Syarak. Sebagai contoh pemujaan salah, mengajar doktrin palsu, menyebarkan doktrin agama selain dari Islam dalam kalangan orang Islam dan menjadi hal ehwal yang ditangani oleh penguatkuasa agama di Bahagian Penguatkuasaan, Jabatan Agama Islam Negeri. Jika seseorang mengaku dirinya nabi, Imam Mahadi atau wali, tindakan boleh dikenakan terhadapnya

kerana mengancam akidah pihak yang terpengaruh dengan ajaran berkenaan. Pendek kata, *nature* kesalahan adalah yang berkaitan dengan agama. Ini termasuk kesalahan berkaitan dengan kesucian agama Islam dan institusinya seperti kesalahan mengajar agama tanpa tauliah, mengingkari perintah mahkamah, menghina pihak berkuasa agama, mempersendakan ayat al-Quran atau hadis, menghina agama atau menyebabkan Islam dipandang hina, tidak menghormati Ramadan, tidak membayar zakat atau fitrah, tidak menunaikan sembahyang Jumaat tiga kali berturut-turut, mengeluarkan pendapat yang bertentangan dengan fatwa, membuat penerbitan yang bertentangan dengan hukum Syarak, berjudi, minum arak dan sebagainya. Kesalahan moral pula seperti khalwat sering mendapat perhatian dan paling banyak ditangani oleh pihak penguatkuasa agama. Selain itu, perbuatan sumbang mahram, pelacuran, persetubuhan luar nikah, berkelakuan tidak sopan, liwat dan sebagainya dijadikan sebagai kesalahan jenayah syariah yang boleh diambil tindakan oleh pihak berkuasa.

ANALISIS: KE MANA SELEPAS MEMAHAMI SEMUA INI?

Jika kita dapat memahami perkara yang dibincangkan di atas, adalah jelas bahawa bidang kuasa hukuman ialah antara aspek yang perlu dipinda bagi membolehkan hukuman yang menyamai ‘*uqūbah* hudud dilaksanakan oleh Mahkamah Syariah membabitkan peruntukan kesalahan yang menyerupai hudud yang telah ada di bawah undang-undang. Selagi Akta Mahkamah Syariah (Bidangkuasa Jenayah)1965 (Pindaan) 1984 tidak dipinda bagi memasukkan hukuman hudud seperti seratus kali sebatan, maka harapan terhadap pelaksanaan hukuman berkenaan adalah tipis. Sebagaimana yang dijelaskan di atas, enam kesalahan “hudud” telah wujud dalam sistem perundangan di negara kita iaitu mencuri dan merompak (bawah Kanun Keseksaan) berzina, minum arak, murtad dan qazaf (bawah Enakmen Kesalahan Jenayah Syariah). Jika berdasarkan pendapat al-Mawardī yang bermazhab Shāfi’ī, hudud hanya empat kesalahan sahaja (mencuri, zina, qazaf dan minum arak)²², maka bermakna Malaysia sudah pun mengkanunkan kesalahan yang seumpama hudud. Cuma hukumannya sahaja yang masih belum menepati kehendak hudud yang sebenar. Bagi hukuman qisas pula, memang telah wujud di bawah Kanun Keseksaan bagi kesalahan membunuh dan berkaitan dengan nyawa. Cuma hukumannya bukan milik individu yang berhak memaafkan pesalah jika mahu.

²² ‘Abd al-Qādir ‘Awdah, *Tashri’ al-Jinā’ī al-Islāmī Muqāranan bi al-Qānūn Waq’ī* (Kaherah: Maktabah Dār al-Turāth, t.t), vol. 2, 345.

Oleh kerana hal ehwal Islam juga adalah terletak di bawah bidangkuasa Persekutuan, maka inisiatif pihak kerajaan Persekutuan bersama pihak berkuasa negeri amatlah diharapkan bagi mengubah keadaan yang kompleks ini supaya menjadikan undang-undang yang ada lebih harmoni. Pada masa yang sama, pihak yang beraspirasi untuk melihat pelaksanaan hudud, qisas dan takzir dalam satu pakej *fiqhiyyah* dan dilaksanakan oleh Mahkamah Syariah di negeri tertentu sahaja adalah sukar jika pun tidak mustahil. Untuk memeloporkan hudud, qisas dan takzir sebagai pembendung peningkatan jenayah dalam masyarakat, maka masyarakat perlu diperlihatkan undang-undang sebagai mekanisme mempromosi etika dalam masyarakat, bukan sebagai undang-undang yang Islamik semata-mata. Undang-undang perlu dilihat mengandungi elemen mempromosi etika dan mengawal perilaku tidak bermoral supaya masyarakat lebih menghormati undang-undang, sekaligus dapat mengurangkan kadar jenayah. Sebagai strategi agar orang bukan Islam tidak takut dengan pelaksanaan jenayah Islam terhadap mereka atau mereka dipaksa menerima undang-undang Islam, maka hudud perlu dilihat menerusi kacamata lain iaitu kacamata pembendung peningkatan jenayah harta dan moral dalam masyarakat.

Hakikatnya, Perlembagaan tidak menghalang pelaksanaan undang-undang jenayah Islam sama ada di peringkat persekutuan ataupun negeri. Kalau hudud hendak dilaksanakan oleh Mahkamah Syariah, maka halangan terbesarnya ialah Akta Mahkamah Syariah (Bidangkuasa Jenayah) 1965 (Pindaan) 1984 itu sendiri dan bukannya Perlembagaan. Jika ini dapat dipinda hingga ke seratus kali sebatan (*minus* rejam), bermakna akan tertegaklah hukuman hudud itu. Justeru, kalau tidak dapat dilaksanakan undang-undang jenayah Islam secara keseluruhan “pakejnya”, maka laksanakanlah ia dalam kerangka sedia ada secara berperingkat-peringkat. Apabila kerajaan memberikan reaksi negatif seperti yang dipaparkan di awal artikel ini, ini menunjukkan ketiadaan tekad politik (*political will*) di pihak kerajaan sekarang. Namun, perkara ini mampu diubah sekiranya pemahaman diperolehi mengenai peranan undang-undang itu sendiri yang berfungsi sebagai kaedah pencegahan. Apa yang penting ialah pemahaman perundangan bagi maksud pelaksanaannya, biarpun penolakan hudud menjadi modal kempen politik, namun biarlah ia berteraskan fakta dan kebenaran, bukan berlandaskan sentimen dan kepentingan politik semata-mata. Khalayak massa tidak boleh membiarkan mereka membentuk pendapat berasaskan pendapat politik, sebaliknya perlu mengetahui kebenaran. Dalam kes hudud, ia lebih kepada menegakkan hak Allah dan masyarakat. Qisas pula mampu memberi keadilan kepada mangsa. Penerbit kontroversi Amerika Syarikat Larry Flint yang lumpuh seumur hidup akibat ditembak memberi respon sebegini apabila penembaknya dijatuhkan hukuman mati:

*“I would love an hour in a room with him and a pair of wire-cutters and pliers, so I could inflict the same damage on him. But, I do not want to see him die.”*²³

RUJUKAN

- ‘Abd al-Qādir ‘Awdah, *Tashri’ al-Jinā’ī al-Islāmī Muqāranan bi al-Qānūn Waq’ī* (Kaherah: Maktabah Dār al-Turāth, t.t)
- Abdul Aziz Bari, ‘Halangan-Halangan Pelaksanaan Undang-Undang Jenayah Islam di dalam Perlembagaan Malaysia’, *Jurnal Syariah* 10/1 (2002): 31-42.
- Abdul Aziz Bari, *Islam dalam Perlembagaan Malaysia* (Petaling Jaya: Intel Multimedia and Publication, 2005).
- Abdul Monir Yaacob & Siti Shamsiah Md Supi ed., *Pendakwaan dan Penyiasatan: Konsep dan Amalan* (Kuala Lumpur: Institut Kefahaman Islam Malaysia, 2003).
- BBC News, <http://www.bbc.co.uk/news/entertainment-arts-24579849>, 18 Oktober 2013.
- Farid Sufian Shuaib, Tajul Aris Bustami & Mohd Hisham Mohd Kamal, *Administration of Islamic Law in Malaysia: Text and Material*, 2nd ed. (Petaling Jaya: LexisNexis, 2010).
- Haji Mohd Zawawi Haji Salleh, ‘Isu-Isu Dalam Pelaksanaan Undang-Undang Tatacara dan Kesalahan Jenayah Syariah’ (kertas pembentangan dalam Persidangan Pegawai Syariah kali ke-5 anjuran JKSM, 9 September 2003 di Hotel Grand Bluewave, Shah Alam, Selangor).
- Harakahdaily, http://bm.harakahdaily.net/index.php?option=com_content&task=view&id=5729&Itemid=5, 2 Oktober 2012.
- Harakahdaily, <http://bm.harakahdaily.net/index.php/columnist/abdul-shukur-harun/5558-mahathir-patut-nasihat-najib-tarik-surat-ugut-kelantan>, 20 November 2013.
- Harakahdaily, <http://bm.harakahdaily.net/index.php/berita-utama/12612-hudud-sepatutnya-awal-lagi-mufti-tegur-mahathir>, 20 November 2013.
- Malaysiakini, <http://www.malaysiakini.com/news/176760>, 20 November 2013.
- Malaysiakini, <http://malaysiakini.com/news/176854>
- Mohamed Azam Mohamed Adil, *Kebebasan Beragama dan Hukuman ke atas orang Murtad di Malaysia* (Kuala Lumpur. Universiti Malaya, 2005).

²³ ‘Larry Flint: Don’t execute man who shot me’. BBC News 18 Oktober 2013. www.bbc.co.uk/news/entertainment-arts-24579849, 27 Jun 2014.

- Mohammed Imam, 'Freedom of Religion under the Federal Constitution of Malaysia – A Reappraisal', [1994] 2 CLJ 1viii.
- Mohd Izhar Arif Mohd Kashim et.al. 'Penentuan Ciri Negara Islam Menurut Pemikiran Empat Mazhab Fiqah', *Jurnal Hadari* 4/1 (2012): 89-106.
- Norbani Md Nazeri & Siti Zubaidah Ismail, 'Contesting Jurisdiction in Respect of Incest: With Particular Reference to Malaysia', *The Law Review*, 1-36 (2010).
- Roscoe Pound, *The Formative Era of American Law*, (Boston: Little, Brown & Co., 1938).
- Shamrahayu A Aziz, 'Some Thoughts on The Relationship Between Law and Religion in Malaysia', [2009] 1 CLJ(A) xix.
- Sheikh Ghazali Abdul Rahman, 'Kanun Acara Jenayah Syariah: Perbandingan Negeri-Negeri di Malaysia', dalam Abdul Monir Yaacob dan Siti Shamsiah Md Supi (ed.), *Pendakwaan dan Penyiasatan: Konsep dan Amalan* (Kuala Lumpur: Institut Kefahaman Islam Malaysia, 2003).
- The Star, <http://www.thestar.com.my/News/Nation/2014/05/02/jamil-khir-hudud-committee/>, 3 Julai 2014.
- The Star, <http://www.thestar.com.my/News/Nation/2014/06/30/Will-hudud-make-a-state-more-Islamic/>, 2 Julai 2014.
- Tommy Thomas, 'Is Malaysia An Islamic State?', [2006] 4 MLJ xv.

Statut

- Akta Kesalahan Jenayah Syariah (Wilayah-Wilayah Persekutuan) 1997.
- Akta Mahkamah Syariah (Bidangkuasa Jenayah) 1965 Pindaan 1984
Perlembagaan Persekutuan.
- Seksyen 23 Akta Kesalahan Jenayah Syariah Wilayah Persekutuan 1997(Akta 559).
- Seksyen 19 Akta Kesalahan Jenayah Syariah Wilayah Persekutuan 1997(Akta 559).

Kes

- Che Omar Che Soh v Public Prosecutor* [1988] 2 MLJ 55
- Meor Atiqurrahman bin Ishak dan Lain-lain v Fatimah bte Sihi dan Lain-lain* [2000] 5 MLJ 375.
- Teoh Eng Huat v Kadhi of Pasir Mas, Kelantan & Majlis Ugama Islam dan Adat Istiadat Melayu, Kelantan* (re Susie Teoh) [1986] 2 MLJ 228